

Tiesu izpildītāju likuma 83.panta otrā daļa (uzraudzība par zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbībām)

LR Satversmes 86.pants (tiesības spriest tiesu)

Virsraksts: Tiesu izpildītāju rīcība un lēmumi izpildu lietā, kaut arī tiek vērtēti kā darbība publisko tiesību jomā, pārsūdzami vispārējās jurisdikcijas tiesā

Tēzes: Atbilstoši Tiesu izpildītāju likuma 83.panta otrajai daļai uzraudzību par zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbībām rajona (pilsētas) tiesa veic civilprocesuālajā kārtībā. Tādējādi likumdevējs skaidrā tekstā (expresis verbis) ir noteicis, ka uzraudzība par zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbībām tiek veikta civilprocesuālā, nevis administratīvā procesa kārtībā.

Līdz ar to, pat atzīstot, ka zvērinātu tiesu izpildītāju darbība ir darbība publisko tiesību jomā, ievērojot Administratīvā procesa likuma 15.panta septītajā daļā ietvertās kolīziju normas nosacījumus, jāsecina, ka Administratīvā procesa likuma normas ir piemērojamas tikai tiktāl, ciktāl Tiesu izpildītāju likuma norma nenosaka citādi. Tādējādi nav nozīmes apstāklim, ka atbilstoši Tiesu izpildītāju likuma 5.pantam amata darbībā zvērināti tiesu izpildītāji ir pielīdzināti valsts amatpersonām.

Atbilstoši Satversmes 86.pantam tiesu var spriest tikai tie orgāni, kam šīs tiesības piešķir likums, un tikai likumā paredzētajā kārtībā. Ievērojot minēto, atzīstams, ka administratīvā tiesa, pieņemot izskatīšanai lietu, kas saskaņā ar tiesību normām ir pakļauta izskatīšanai civilprocesuālā kārtībā, pieļautu ne tikai lietu pakļautību regulējošo tiesību normu, bet arī minētā Satversmes panta un tiesiskuma principa pārkāpumu.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta**

2006.gada 31. janvāra

LĒMUMS

Lietā Nr. SKA – 119

Rīgā 2006. gada 31. janvārī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs senators V. Jonikāns senatore J. Briede senatore I. Skultāne piedaloties pieteicējas pārstāvim V.Z., atklātā

tiesas sēdē izskatīja *N.P.* blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2005. gada 14. decembra lēmumu, ar kuru atstāts negrozīts Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmums par atteikšanos pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] *N.P.* iesniegusi Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu, kurā viņa norādījusi šādus prasījumus:

[1.1] atzīt par nelikumīgu zvērinātas tiesu izpildītājas *L.Š.* rīcību un lēmumus pēc *N.P.* izpildraksta, nodarot morālo kaitējumu un materiālos zaudējumus;

[1.2] piedzīt no zvērinātas tiesu izpildītājas *L.Š.* 414,49 latus, ko viņa nelikumīgi saņēmusi no *V.D.*;

[1.3] uzlikt par pienākumu zvērinātai tiesu izpildītājai *L.Š.* atdot *V.Z. N.P.* izpildrakstu;

[1.4] piedzīt no zvērinātas tiesu izpildītājas *L.Š.* tiesu izdevumus 4,72 latus.

[2] Administratīvās rajona tiesas tiesnese ar 2005. gada 30. septembra lēmumu atstājusi bez virzības pieteikumu daļā par zvērinātas tiesu izpildītājas *L.Š.* faktisko rīcību, nesniedzot atbildes pēc būtības, vienlaikus noteikusi termiņu līdz 2005. gada 28. oktobrim lēmumā norādīto trūkumu novēršanai, bet atteikusi pieņemt pieteikumu daļā par zvērinātas tiesu izpildītājas *L.Š.* nelikumīgo rīcību. Tiesnese lēmumā norādījusi, ka pieteikums par zvērinātas tiesu izpildītājas *L.Š.* rīcības un lēmumu pēc *N.P.* izpildraksta atzīšanu par nelikumīgiem neatbilst Administratīvā procesa likuma [184. pantā](#) norādītajiem prasījuma priekšmetiem un šāds prasījums ir skatāms civilprocesuālā kārtībā.

[3] Izskatījusi lietu sakarā ar *N.P.* blakus sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2005. gada 14. decembra lēmumu atstājusi negrozītu iepriekš minēto Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu, noraidījusi *N.P.* blakus sūdzību un noteikusi termiņu trūkumu novēršanai līdz 2006. gada 16. janvārim. Apgabaltiesa lēmumu pamatojusi ar tālāk minētajiem motīviem.

[3.1] Ņemot vērā pieteicējas izteikto lūgumu - atzīt par nelikumīgu zvērinātas tiesu izpildītājas *L.Š.* rīcību un lēmumus pēc *N.P.* izpildraksta, nodarot morālus un materiālus zaudējumus - un Tiesu izpildītāju likuma [4. pantā](#) noteikto, ka zvērināti tiesu izpildītāji ir tiesu sistēmai piederīgas personas, kuras pastāv pie apgabaltiesas, šā likuma [83. panta pirmajā daļā](#) noteikto, ka viņu tiešā uzraudzība piekrīt attiecīgajai apgabaltiesai, šā panta [otrajā daļā](#) noteikto, ka uzraudzību par tiesu izpildītāju amata darbībām rajona (pilsētas) tiesa veic civilprocesuālajā kārtībā, un Civilprocesa likuma [632. panta pirmajā daļā](#)

noteikto, ka tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības piedzinējs vai parādnieks var pārsūdzēt attiecīgajā rajona (pilsētas) tiesā, secināms, ka prasījums par zvērinātas tiesu izpildītājas L.Š. rīcību neatbilst Administratīvā procesa likuma 184. pantā norādītajiem prasījuma priekšmetiem. Tādēļ atbilstoši Administratīvā procesa likuma [191. panta pirmās daļas 1. punktam](#) - lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā - Administratīvās rajona tiesas tiesnese pamatoti atteikusies pieņemt pieteikumu. Šāds prasījums ir skatāms civilprocesuālā kārtībā.

[3.2] Tā kā pieteicēja pieteikumā minējusi, ka nav saņēmusi no zvērinātas tiesu izpildītājas atbildes pēc būtības un tā kā zvērināta tiesu izpildītāju funkcijām kā valsts amatpersonām, atsevišķos gadījumos, piemīt publiski tiesisks raksturs, kas rada noteiktus publiski tiesiska rakstura pienākumus - sniegt atbildi vai informēt par sūdzības izskatīšanas rezultātiem, tad pieteicējai nepieciešams precizēt, vai viņa lūdz tiesu izvērtēt zvērinātas tiesu izpildītājas faktisko rīcību, nesniedzot atbildi pēc būtības.

[3.3] Tā kā *N.P.* pieteikumu parakstījis un iesniedzis tiesai viņas pilnvarotais pārstāvis *V.Z.*, taču pieteikumam viņš pievienojis pilnvaras neapliecinātu kopiju, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma [186. panta otrās daļas 2. punkta](#) noteikumiem, šā panta ceturtās daļas noteikumiem un Ministru kabineta 1996. gada 23. aprīļa noteikumu Nr. 154 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumi” [71. punktā](#) noteikto Administratīvās rajona tiesas tiesnese pamatoti secinājusi, ka nav tiesiska pamata atzīt, ka pieteikumam pievienotā pilnvara uzskatāma par dokumentu ar juridisku spēku. Tādēļ atbilstoši Administratīvā procesa likuma [192. panta pirmās daļas 1. punktam](#) Administratīvās rajona tiesas tiesnese pamatoti pieteikumu šajā daļā atstājusi bez virzības trūkumu novēršanai. Ņemot vērā, ka Administratīvās rajona tiesas tiesneses noteiktais termiņš - 2005. gada 28. oktobris - ir pagājis, nosakāms jauns termiņš trūkumu novēršanai.

[4] *N.P.* ir iesniegusi blakus sūdzību, kurā lūgusi atcelt šo Administratīvās apgabaltiesas lēmumu pilnā apjomā. *N.P.* blakus sūdzībā norādījusi tālāk minētos argumentus.

[4.1] Apgabaltiesa nav ņēmusi vērā, ka atbilstoši Tiesu izpildītāju likuma [5. pantam](#) zvērinātu tiesu izpildītāji ir valsts amatpersonas un tādējādi tiesai nav pamata nepieņemt pieteikumu.

[4.2] Apgabaltiesa nav pietiekami ņēmusi vērā apstākli, ka zvērinātu tiesu izpildītāja L.Š. nepieņem iesniegumus un nepareizi ievēro likumā „[Par iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldības institūcijās](#)” noteiktās prasības, tādējādi arī apgabaltiesa neievēro pienākumus, kas izriet no Kurzemes apgabaltiesas

1996. gada 5. jūlija sprieduma, līdz ar to pārkāpjot likuma „Par tiesu varu” [16. pantu](#) un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas [1. protokola 1. pantu](#), radot *N.P.* zaudējumus un morālo kaitējumu.

[4.3] Apgabaltiesa, pamatojot, ka sūdzība par tiesu izpildītāju bija izskatāma civilprocesuālajā kārtībā, ir nepamatoti atsaukusies uz Civilprocesa likuma [632. pantu](#). Apgabaltiesa šajā gadījumā nav ņēmusi vērā, ka [Civilprocesa likumā](#) nav nodaļas vai panta, uz kura pamata var iesniegt iesniegumu par zvērinātu tiesu izpildītāja rīcību. Turklāt šobrīd līdz ar [Administratīvā procesa likuma](#) spēkā stāšanos šī kārtība ir novecojusi, jo amatpersonu prettiesisko rīcību un viņu pieņemtos lēmumus izskata saskaņā ar šo likumu.

[5] Tiesas sēdē *N.P.* pārstāvis uzturēja blakus sūdzību.

Motīvu daļa

[6] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma [103. pantam](#) administratīvā procesa tiesā būtība ir tiesas kontrole pār iestādes izdota administratīvā akta vai iestādes faktiskās rīcības tiesiskumu. Atbilstoši Tiesu izpildītāju likuma 83. panta otrajai daļai uzraudzību par zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbībām rajona (pilsētas) tiesa veic civilprocesuālajā kārtībā. Tādējādi likumdevējs skaidrā tekstā (*expresis verbis*) ir noteicis, ka uzraudzība par zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbībām tiek veikta civilprocesuālā, nevis administratīvā procesa kārtībā. Pat, ja atzītu, ka zvērinātu tiesu izpildītāju darbība ir darbība publisko tiesību jomā, tiesai ir jāievēro Administratīvā procesa likuma [15. panta septītā daļa](#), kas noteic: „Ja konstatē pretrunu starp vienāda juridiskā spēka vispārējo un speciālo tiesību normu, vispārējo tiesību normu piemēro tiktāl ciktāl to neierobežo speciālā tiesību norma.” Konkrētajā gadījumā tas nozīmē, ka Administratīvā procesa likuma normas ir piemērojamas tikai tiktāl, ciktāl Tiesu izpildītāju likuma norma nenosaka citādi. Tā kā Tiesu izpildītāju likuma norma noteic, ka uzraudzību par zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbībām veic civilprocesuālajā kārtībā, Administratīvā procesa likuma normas nav piemērojamas (sk. arī Administratīvo lietu departamenta 2005. gada 22. lēmuma 8. punktu lietā [SKA-126](#)). Tādējādi nav nozīmes apstāklim, ka atbilstoši Tiesu izpildītāju likuma 5. pantam amata darbībā zvērināti tiesu izpildītāji ir pielīdzināti valsts amatpersonām.

[7] Nepamatots ir blakus sūdzības arguments, ka apgabaltiesa nav ņēmusi vērā, ka zvērināta tiesu izpildītāja nepieņem iesniegumus un nepareizi ievēro likumā „Par iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldības

institūcijās" noteiktās prasības. Apgabaltiesa to ir ņēmusi vērā (sk. šī lēmuma 3.2. apakšpunktu), vienlaikus norādot, ka pieteicējam nepieciešams precizēt, kā izpaužas tiesu izpildītājas pārkāpums.

[8] Tāpat nepamatots ir blakus sūdzības arguments, ka apgabaltiesa pārkāpusi likuma „Par tiesu varu” 16. pantu un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 1. protokola 1. pantu. Likuma „Par tiesu varu” 16. pants noteic tiesas sprieduma stāšanos spēkā un tā likumīgo spēku. Administratīvajai tiesai šāds tiesas spriedums ir jārespektē, taču tās kompetencē nav panākt civillietā taisīta tiesas sprieduma izpildi. Kā pamatoti norādījusi apgabaltiesa, atbilstoši Civilprocesa likuma 632. pantam tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tiesu izpildītāja amata vietas. Atbilstoši Satversmes [86. pantam](#) tiesu var spriest tikai tie orgāni, kam šīs tiesības piešķir likums, un tikai likumā paredzētajā kārtībā. Atbilstoši likuma „Par tiesu varu” [30. panta otrajai daļai](#), civilprocesa un administratīvā procesa likumi nosaka civillietu un administratīvo lietu piekritību. Pieņemot izskatīšanai lietu, kam noteikta civilprocesiāla kārtība, apgabaltiesa būtu pārkāpusi gan iepriekš minētās tiesību normas, gan Administratīvā procesa likuma [7. pantā](#) minēto tiesiskuma principu, kas noteic, kas tiesa darbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros un savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim. Tādējādi apgabaltiesa, atsakoties pieņemt civilprocesa kārtībā izskatāmu lietu, nav pārkāpusi likuma „Par tiesu varu” 16. pantu.

[9] Savukārt Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 1. protokola 1. pants noteic tiesības uz īpašumu, kuras var ierobežot tikai likumā noteiktā kārtībā. Atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai minētajā tiesību normā garantētās tiesības var pārkāpt, valsts institūcijām iejaucoties personas īpašuma tiesībās, piemēram, atsavinot īpašumu, liedzot tiesības to brīvi izmantot. Attiecīgais konvencijas pants negarantē īpašuma strīda, kas radies starp divām privātām personām, risināšanu (Reid K. A Practitioner's Guide to the European Convention of Human Rights, London: Sweet&Maxwell, 1998, p. 339.) Tādējādi Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 1. protokola 1. pants uz konkrēto gadījumu nav attiecināms.

[10] Apgabaltiesa ir pamatoti atsaukusies uz Civilprocesa likuma 632. pantu. Minētā tiesību norma (sk. šī lēmuma 8. punktu) regulē attiecīgo jautājumu un apgabaltiesai uz to ir pienākums atsaukties. Kaut arī Civilprocesa likumā nav atsevišķas nodaļas, kas regulētu sūdzību par zvērīnātu tiesu izpildītāju darbību izskatīšanu, vispārējās jurisdikcijas tiesas šādas sūdzības pieņem un izskata (sk., piemēram, Rīgas pilsētas

Kurzemes rajona tiesas lietu Nr. C 28212602 // Latvijas Republikas Apelācijas instances nolēmumu apkopojums civillietās, 2003.-2004. gads. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2004, 375.-376. lpp.). Tādējādi tiesības aizstāvēt savas tiesības un likumīgās intereses tiesā tiesu izpildītāju darbības gadījumā ir ne tikai garantētas ar likumu, bet arī ar vispārējās jurisdikcijas tiesu praksi.

[11] Ievērojot iepriekš minētos argumentus, apgabaltiesas lēmums ir tiesisks un pamatots, bet *N.P.* blakus sūdzība ir noraidāma. Nolēmuma daļa Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma [323. panta 1. punktu](#) un [324. pantu](#), Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

nolēma

Administratīvās apgabaltiesas 2005. gada 14. decembra lēmumu atstāt negrozītu, bet *N.P.* blakus sūdzību noraidīt. Lēmums nav pārsūdzams. Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators V. Jonikāns senatore J. Briede senatore I. Skultāne.